

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΣΑΝΤΙΡΗ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ.42320/02)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

1^η Δεκεμβρίου 2005

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Τσαντίρη κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κυρία F. TULKENS, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κύριο Ρ. ΛΟΡΕΝΖΕΝ,

Κυρία Ν. VAJIC,
Κυρία Ε. STEINER,
Κύριο D. SPIELMANN,
Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*
και τον κύριο S. NIELSEN, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 10 Νοεμβρίου 2005,
Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία
αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 42320/02) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας της οποίας ένας υπήκοος, ο κύριος Νικόλαος Τσαντίρης («ο προσφεύγων»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 28 Νοεμβρίου 2002 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κύριο Π. Μηλιαράκη, δικηγόρο του συλλόγου Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Β. Πελέκου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 28 Σεπτεμβρίου 2004, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει την αιτίαση την ελκόμενη από την διάρκεια της διαδικασίας στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Ο προσφεύγων είναι αλιέας το επάγγελμα. Το 1984, το Υπουργείο Γεωργίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκριναν την αίτηση

του προσφεύγοντος να συμμετάσχει σε ένα πρόγραμμα ανανέωσης ή αντικατάστασης αλιευτικών σκαφών που επιδοτείτο από το ελληνικό Κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις 12 Αυγούστου 1992, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ενέκρινε την τελική αίτηση καταβολής των εξόδων κατασκευής του νέου σκάφους, γιατί ο προσφεύγων δεν είχε συμμορφωθεί με έναν από τους όρους σχετικά με τις προδιαγραφές του προς κατασκευήν σκάφους. Την 1^η Απριλίου 1998, ο προσφεύγων ζήτησε από τη διοίκηση να επανεξετάσει το φάκελό του. Στις 29 Μαΐου 1998, το Τμήμα Θαλάσσιας Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας απέρριψε το αίτημά του.

5. Στις 24 Ιουλίου 1998, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση ακύρωσης της πράξης του Τμήματος Θαλάσσιας Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας. Η συζήτηση της υπόθεσης ορίστηκε αρχικά για τις 20 Οκτωβρίου 1999. Έπειτα από πολλές αναβολές, η συζήτηση έλαβε χώρα στις 14 Ιανουαρίου 2004.

6. Στις 4 Φεβρουαρίου 2004, το Πέμπτο Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας έκρινε ότι η υπόθεση δεν υπαγόταν στην αρμοδιότητά του και την παρέπεμψε ενώπιον του Τέταρτου Τμήματος (απόφαση αρ. 236/2004).

7. Η υπόθεση εκκρεμεί σήμερα ενώπιον του δικαστηρίου αυτού.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

8. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον

θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

9. Η Κυβέρνηση αντικρούει την θέση αυτή. Σημειώνει ότι η υπόθεση ήταν πολύπλοκη και ότι ο προσφεύγων δεν επεδίωξε να επιταχύνει την διαδικασία.

10. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 24 Ιουλίου 1998, με την κατάθεση της αίτησης ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και η υπόθεση εκκρεμεί ακόμα ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου. Διήρκεσε επομένως μέχρι σήμερα περισσότερο από επτά χρόνια και δύο μήνες για ένα βαθμό δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

11. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου.

B. Επί της ουσίας

12. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

13. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης

(βλέπε *Γιαλαμάς κατά Ελλάδας*, αριθ. 70314/01, §§ 13-15, 21 Οκτωβρίου 2004).

14. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα υπόθεση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

15. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης διότι δεν υπάρχει στην Ελλάδα δικαστήριο στο οποίο να μπορεί κανείς να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

16. Η Κυβέρνηση δεν αποφαινεται επί του συγκεκριμένου ζητήματος.

A. Επί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αίτηση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης.

Σημειώνει εξάλλου ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

18. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται μία πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που να επιτρέπει την προσφυγή κατά της παραβίασης της υποχρέωσης, η οποία επιβάλλεται από το άρθρο 6 § 1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις μέσα σε λογική προθεσμία (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no. 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

19. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσφέρει στους ενδιαφερόμενους μία πραγματική προσφυγή με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να προβάλουν τις αιτιάσεις τους κατά της διάρκειας μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, no. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει εν προκειμένω κανένα λόγο για να παρακάμψει την νομολογία αυτή, πολύ περισσότερο αφού η Κυβέρνηση δεν βεβαιώνει ότι η ελληνική έννομη τάξη έχει αποκτήσει εν τω μεταξύ μία τέτοια προσφυγή.

20. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής που θα επέτρεπε στον προσφεύγοντα να επιτύχει την κύρωση του δικαιώματός του να δικαστεί η υπόθεσή του μέσα σε λογική προθεσμία, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ. 1

21. Ο προσφεύγων παραπονείται για προσβολή του δικαιώματός του για σεβασμό της περιουσίας του εξαιτίας της άρνησης για καταβολή της επιδότησης για την αντικατάσταση του αλιευτικού σκάφους του.

Επικαλείται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, το οποίο έχει ως εξής:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

Επί του παραδεκτού

22. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 δεν εγγυάται το δικαίωμα της απόκτησης περιουσίας και ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί παραβίαση της διάταξης αυτής παρά μόνο στο μέτρο που οι αποφάσεις τις οποίες αμφισβητεί αναφέρονται στην «περιουσία» του με την έννοια της διάταξης αυτής. Η έννοια της «περιουσίας» μπορεί να καλύψει τόσο την «υφιστάμενη περιουσία» όσο και τις περιουσιακές αξίες, συμπεριλαμβανομένων των αξιώσεων για τις οποίες ο προσφεύγων μπορεί να υποστηρίξει ότι έχει τουλάχιστον «νόμιμη προσδοκία» να υλοποιηθούν. Αντιθέτως, δεν θεωρείται «περιουσία» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 μία υπό αίρεση αξίωση η οποία ματαιώνεται λόγω της μη πλήρωσης της αίρεσης (βλέπε *Πρίγκιπας Hans-Adam II του Λιχτενστάιν κατά Γερμανίας* [GC], αριθ. 42527/98, §§ 82 και 83, CEDH 2001-VIII και *Gratzinger και Gratzingerova κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας (déc.)* [GC], αριθ. 39794/98, § 69, CEDH 2002-VII).

23. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αίτηση του προσφεύγοντος να συμμετάσχει στο πρόγραμμα αντικατάστασης του αλιευτικού σκάφους του που επιδοτείτο από το ελληνικό Κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση απορρίφθηκε το 1992. Επιπλέον, το αίτημά του για επανεξέταση του φακέλου απορρίφθηκε από το ελληνικό δημόσιο το 1998. Έπεται ότι ο προσφεύγων δεν αναγνωρίστηκε ποτέ ως κύριος της αιτούμενης επιδότησης ή, τουλάχιστον, δεν είχε ποτέ «νόμιμη προσδοκία» να τη λάβει. Την άποψη αυτή ενισχύει και το γεγονός ότι η προσφυγή του για ακύρωση της πράξης του 1998 που απέρριπτε το αίτημά του για επανεξέταση του φακέλου είναι σήμερα εκκρεμής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο προσφεύγων δεν μπορεί επομένως να στηριχτεί σε οποιαδήποτε εθνική απόφαση που θα μπορούσε να στοιχειοθετήσει υπέρ του μία αξίωση επαρκώς αποδεδειγμένη ώστε να είναι απαιτητή (βλέπε *Ελληνικά Διυλιστήρια Στραν και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδας*, απόφαση της 9 Δεκεμβρίου 1994, série A, no. 301-B, σελ. 84, § 59).

24. Έπεται ότι αυτό το μέρος της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης, και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 § 4.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

25. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

26. Ο προσφεύγων αξιώνει 1.841.109,50 ευρώ για την υλική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη λόγω της μη καταβολής της αιτούμενης επιδότησης για την ανανέωση του σκάφους του.

27. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό δεν παρουσιάζει καμία αιτιώδη συνάφεια με την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το επιδικαστέο στον προσφεύγοντα ποσό δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.500 ευρώ.

28. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη λόγω της διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και, επιπλέον, λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής που θα επέτρεπε στον προσφεύγοντα να επιτύχει την κύρωση του δικαιώματός του να δικαστεί η υπόθεσή του μέσα σε λογική προθεσμία. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης, του επιδικάζει 8.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

29. Ο προσφεύγων δεν προβάλλει κανένα αίτημα για την αιτία αυτή. Το Δικαστήριο εκτιμά λοιπόν ότι δεν συντρέχει λόγος να του επιδικάσει κάποιο ποσό για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

30. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή αναφορικά με τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται ότι* υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται ότι* υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται ότι*

α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 8.000 (οκτώ χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο,

β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης αποζημίωσης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως την 1^η Δεκεμβρίου 2005 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)
Søren NIELSEN
Γραμματέας

(υπογραφή)
Françoise TULKENS
Πρόεδρος